

Henryk Duszyński-Karabas

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

***Komar* w antroponimii polskiej, niemieckiej i wschodniosłowiańskiej**

Komary (Culicidae) to rodzina owadów z rzędu muchówek (Diptera). Mają one jedną parę skrzydeł, a ich larwy są robakowate, beznogie, żyją w wodzie (Banaszak 1994, 74). Komarowate występują na wszystkich kontynentach. Samice żywią się krwią ludzi i zwierząt oraz – jak samce – nektarem kwiatów. Samce nie są zdolne do odżywiania się krwią, gdyż są pozbawione kłujących żuwaczek i szczęk. Po kopulacji samica jest w stanie złożyć do wody nawet do 300 jaj, samiec zaś ginie (Banaszak 1994, 74). W Polsce opisano ok. 40 gatunków komarów. Pospolity w Europie jest komar brzęczący, niemalaryczny *Culex pipens*. W Polsce występuje też widliszek malaryczny, który jest przenosi-cielem pierwotniaków wywołujących malarię. Podobne do komarów, ale więk-sze są owady należące do rodziny koziulkowatych (Tipulidae). To duże muchówki „o komarowatym pokroju i bardzo długich nogach. Nogi bardzo łamliwe, łatwo odpadają, jeśli wziąć kozułkę do ręki” (Banaszak 1994, 75). W Polsce wystę-puje ok. 180 gatunków, m.in. komarnica warzywna czy nerkosz próchniczy.

Według Aleksandra Brücknera leksem *komar* notowany jest w polszczy-znie w XV wieku „wyłącznie w formie *komor*, dochowane do 17. w.” (Brück-ner 1985, 249). Forma *komor*, poza staropolszczyzną, występuje też w gwarach, również w postaci *komara* (Boryś 2005, 246). Inne formy dialektalne to *komór*, *kumar*, *kumor* (Sławski 1958-1965, 377). *Komar* to wyraz pochodzenia dźwię-konaśladowczego (Mańczak 2017, 86), ogólnosłowiański, wywodzący się z prasłowiańskiego **komarь* (/ **komarь*) ‘komar’ (Boryś 2005, 246). Zdaniem Andrzeja Bańkowskiego forma *komar* w polszczyźnie to późny rutenizm (Bań-kowski 2000, 764). Pokrewne leksemy w innych językach to litewskie *katānė* ‘trzmieł’ (Mańczak 2017, 86), pruskie *kamus* ‘bąk’ (Brückner 1985, 249), ło-tewskie *kamane* / *kamine* ‘trzmieł, dzika pszczoła’, gwarowe rosyjskie *камар*

'mrówka' (Фасмер 1986, 301), wszystkie formy od praindoeuropejskiego pierwiastka **kem-* / **kom-* 'brzęczeć, bzyczeć' (Boryś 2005, 246).

W słowiańskiej tradycji komary, wraz z muchami, związane są z innym zwierzęciem – żmiją. Według chorwackiej legendy komary, wraz z muchami i pchłami, powstały z iskier od uderzenia ogonem żmii o węgiel. Jedna z takich iskier trafiła człowieka w lewą rękę, a ten, gdy ją przydusił, zobaczył komara (Гыпа 1997, 437). Ślady wiary w pochodzenie komara od ognia zachowały się również w wierzeniach ukraińskich. W kulturach słowiańskich muchy symbolizują kobiecość, komary zaś męskość. Znane są np. wschodniosłowiańskie żartobliwe pieśni z motywem ożenku muchy z komarem. Erotyczny charakter ma pieśń z białoruskiego Podlasia wykonywana przed nocą poślubną (Гыпа 1997, 447). Męska symbolika komara i erotyczna symbolika ukąszenia przez komara znajduje odzwierciedlenie w rosyjskich pieśniach lirycznych: komary nie dają zasnąć dziewczynie, a kiedy w końcu jej to się udaje, widzi w śnie, że jej wybranek przychodzi do niej w nocy do sypialni (Гыпа 1997, 447-448). W tradycji chrześcijańskiej komar budził negatywne skojarzenia. Święty Augustyn określał go jako podstępного zabójcę rozkoszującego się wylaną krwią. Widziano w nim też zbrodniarza Barabasza. Plaga komarów była jedną z kar egipskich (Kobielus 2002, 143).

Komar, podobnie jak inny owad z rzędu muchówek – mucha (por. Duszynski-Karabasz 2017), stanowi podstawę motywacyjną wielu nazw własnych, w tym nazwisk i historycznych przezwisk. Niniejszy artykuł poświęcony jest obecności leksemu *komar* w antroponimii polskiej, wschodniosłowiańskiej i niemieckiej.

Antroponimia polska

Nazwy osobowe utworzone od apelatywu *komor* notowane są już w okresie staropolskim. *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych* przytacza antroponimy *Komor*, *Komar* (wraz z formą żeńską *Komarowa*) oraz formy z sufiksami: *Komorek*, *Komarek* (SEM 2000, 117).

Kazimierz Rymut notuje szereg nazwisk utworzonych od nazwy tego owada (Rymut 1999, 429), np.:

- formy bezsufiksalne wraz z przekształceniami: *Komar*, *Komara* (por. gw. *Komara*, możliwa też derywacja paradygmatyczna), *Komór*, *Komur*, *Kumór*, *Kamor*, *Komor*, *Komór*, *Komur*, *Komer*, *Kómor*, *Kómór*, *Kumar*, *Kumor*, *Kumór*, *Kumur*, *Kamor*;
- formy z sufiksem *-ski/-cki*: *Komaracki*, *Komarecki*, *Komarewski*, *Komorowski*, *Komurski*, *Komurowski*, *Kumurowski*, *Kamorowski*, *Kamorski*;

- formy z sufiksem *-uk*: *Komarczuk, Komaruk*;
- formy z sufiksem *-(cz)yk*: *Komarczyk, Komorczyk, Kumarczyk*;
- formy z sufiksem *-ow/-ów*: *Komarow, Komarów, Komorow, Komorów*;
- formy z sufiksem *-ek*: *Komarek, Komorek, Komórek, Komurek, Kumarek, Kumorek, Kumórek, Kumurek, Kamorek*;
- formy z sufiksem *-ec*: *Komarec, Komarzaniec, Komarzec, Komarzeniec, Komarzenec, Komarzyniec*;
- formy z sufiksem *-ewicz/-owicz*: *Komarewicz, Komarkiewicz, Komarkowicz, Komarowicz, Komorkiewicz, Komorowicz, Komórkiewicz, Komurkiewicz, Kómórkiewicz, Kumórkiewicz, Kumurkiewicz, Kamorkiewicz*;
- pozostałe formy: *Komaryca, Komaryczko, Komarz, Komarzyca, Komurka*.

Inne nazwiska zawierające rdzeń *komor-/komar-* K. Rymut wiąże z:

- apelatywem *komora* ‘pomieszczenie, izba’, dawniej ‘skarbiec’: *Komora, Komornik* (od apelatywu *komornik*), *Komornikowic, Komorniczak, Komorniczek, Komorniak, Komórka, Komórkiewicz, Komurnik*;
- nazwami miejscowymi: *Komaradzki, Komoradzki* (od n. m. *Komerady*), *Komarnicki, Komornicki* (od n. m. *Komorniki*), *Komorniecki* (od n. m. *Komorna*), *Komorowski, Komarowski, Kumorowski, Kumarowski* i *Kumorzewski* (od n. m. *Komorów, Komorowo*), *Komarski, Komorski* (od n. m. *Komorze, Komorza*), *Komorzeński, Komorzyński, Komorzański, Komarzyński, Komarzański* (od n. m. *Komorzno*) (Rymut 1999, 430).

Warto zatrzymać się na nazwiskach, które są różnie interpretowane przez onomastów. Nazwisko *Komarski* zdaniem Rymuta jest typowym nazwiskiem odmiejscowym (od n. m. *Komorze, Komorza*). W *Słowniku nazwisk mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego i okolic w XIX-XX wieku* Agnieszki Raszewskiej-Klimas, Elżbiety Piotrowicz i Lidii Pacan-Bonarek podane są trzy możliwe interpretacje tego antroponimu: 1) od n. m. *Komary, Komarów, Komarowo*, 2) od n. os. *Komar* (ta od ap. *komar*), 3) od n. os. *Komer* (ta od niem. n. os. *Kommer*) (Raszewska-Klimas, Piotrowicz, Pacan-Bonarek 2016, 224). W *Słowniku etymologicznym nazwisk Żydów białostockich* Zofia Abramowicz wiąże to nazwisko zarówno z polskim apelatywem *komar*, jak i z nazwą miejscową *Komary* (Abramowicz 2003, 181). Przy nazwisku *Komorowski* (u Rymuta interpretowanym jako odmiejscowe) w słowniku nazwisk piotrkowskich oprócz motywacji odmiejscowej (*Komorów, Komorowo*) podana jest interpretacja od nazwy osobowej *Komor* (związane z apelatywem *komora*) (Raszewska-Klimas, Piotrowicz, Pacan-Bonarek 2016, 225).

Jak wynika z powyższych rozważań, apelatyw *komar* występuje w licznych polskich nazwach miejscowych. Od nazwy omawianego owada utworzono następujące ojkonimy: *Komara*, *Komarne*, *Komarów*, *Komorna* (NMP 2003, 77-78, 81). Od wyrazu pospolitego *komar* lub od nazwy osobowej *Komar* pochodzą nazwy miejscowości *Komarówka*, *Komorów* (NMP 2003, 78, 87). Inne wielomotywacyjne nazwy to *Komorzyn*, *Komorne*, *Komorno* (wszystkie od *komor* lub *komora*), *Komorowo* (od nazwy osobowej *Komar*, apelatywu *komora* lub *komor*) (NMP 2003, 81, 83, 85).

W prawidłowym ustaleniu motywacji pomagają zapisy historyczne nazwy danej miejscowości, np. *Komarno* niedaleko Białej Podlaskiej wywodzi się od ap. *komar*, gdyż historyczne zapisy źródłowe od XVI wieku brzmią *Komarno*, zapisywane cyrylicą i alfabetem łacińskim (NMP 2003, 77). Nazwa wsi *Komarno* położonej na północny wschód od Jeleniej Góry z kolei wprowadzona została urzędowo po 1945 roku i nawiązuje fonetycznie do wcześniejszej nazwy niemieckiej *Kammerswalde* – od nazwy osobowej lub nazwy funkcji *Kammerer*, *Kemmerer* ‘administrator komory’ (NMP 2003, 77). Interesująca jest nazwa *Komary*, dawniej wieś, obecnie część Gdańska, którą wprowadzono urzędowo po drugiej wojnie światowej. Jej wcześniejszy zapis to *Schnakenburg*, które łączyć można między innymi z górnoniemieckim *Schnake* ‘komar’ czy dolnoniemieckim *Schnake* ‘wąż’ (NMP 2003, 78).

Antroponimia wschodniosłowiańska

Zdaniem Iriny Kiurszunowej zooantroponimy, czyli antroponimy utworzone od leksemów określających zwierzęta, występują w systemach imienniczych wielu narodów, dlatego też zaliczać je należy do najstarszych onomastycznych uniwersaliów, których korzenie sięgają epoki totemizmu i animalizmu, kiedy to poprzez imię następowało połączenie się osoby z przyrodą. Utożsamiano wówczas imię z człowiekiem oraz wierzono w tajemniczą więź łączącą człowieka i imię, które nosił (Кюршунова 2017, 327). Badaczka wskazuje, iż motywacja nadania imienia zoomorficznego pierwotnie związana była z funkcją ochronną i jednocześnie życzącą, gdyż w antroponimach XV-XVII wieku występuje albo silne zwierzę, czyli opiekun nosiciela imienia, albo zwierzę związane ze światem złych duchów (Кюршунова 2017, 335). Antroponim *Комар*, występujący w XVI-wiecznym antroponomastykonie Karelii (*Комар Рудаков*, *Комар Исаков*), w owym czasie – zdaniem badaczki – w małym stopniu odzwierciedlał dawne wierzenia czy wyobrażenia związane z komarem. Kiurszunowa przypomina, iż w mitach komary były spokrewnione

ze złymi duchami, w tradycji folklorystycznej zachowały się motywy transformacji bohatera w komara, aby dzięki małym rozmiarom przeniknąć przez szczelinę w dane miejsce. Często w mowie potocznej na podstawie podobieństwa z wyglądem zewnętrznym komarem nazywano chudego, niewysokiego człowieka. Na podstawie zachowanych w gwarach rosyjskich czasowników autorka przypuszcza również, iż w przeszłości mógł występować ekspresywizm *комар* w znaczeniu 'awanturник, człowiek hałaśliwy' (Кюршунова 2010, 238).

W siedemnastowiecznym imiennictwie osobowym północnej Rosji (księgi celne Wielkiego Ustiuga) zanotowano formy, w których nazwa związana z komarem jest trzecim członem zestawienia nazewniczego: *Василей Павлов Комаров*, *Трофим Гаврилов Комар*, *Дементей Павлов Комаров* (Hrynkiewicz-Adamskich 2012, 67). Odapelatywne imię *Комар* notuje też Tadeusz Skulina (Skulina 1974, 43). Boris Unbegaun zauważa, iż nazwisko *Комаров*, utworzone od nazwy owada, znajduje się na liście stu najczęściej używanych rosyjskich nazwisk (zajmuje 80. miejsce). Listę tę autor stworzył na podstawie danych z książki adresowej Petersburga z 1910 roku, która zawiera prawie 200 000 nazwisk. Najczęstsze nazwiska to *Иванов* (1908), *Васильев* (1352), *Петров* (1325), nazwisko *Комаров* zaś odnotowano 158 razy (Унбегаун 1995, 312-313). Staroruski antropim *Комарко* notuje w swoim słowniku Nikołaj Turikow (Тупиков 1903, 192). Współczesne rosyjskie nazwiska *Комар*, *Комаров*, *Комаровский*, *Комаровский*, *Комаринский*, *Комарицкий* podaje Mikołaj Biryła (Бірыла 1969, 175-176).

W pracy Nikołaja Biryły znaleźć można – poza wyżej wspomnianymi nazwiskami rosyjskimi – funkcjonujące w języku białoruskim nazwy osobowe utworzone od leksemu *komar*. Są to współczesne nazwiska białoruskie *Камар*, *Комар*, *Камароў*, *Камаровіч*, *Камарэнка*, *Камароўскі*, *Камарэўскі* i białoruski antropim historyczny z XVI-XVIII wieku *Комар* (Бірыла 1969, 175-176). Boris Unbegaun w pracy poświęconej nazwiskom rosyjskim przytacza nazwisko pochodzenia białoruskiego (i ukraińskiego) *Комарович* (Унбегаун 1995, 218, 239). Formy *Камар*, *Камароўскі*, a także *Камарэц* odnotowuje na terenie białoruskiej Żelwy i okolic Paweł Sciacko (Сцяцко 2012, 168). Zdaniem Wadima Żuczkiewicza, autora słownika toponimicznego Białorusi, od nazwisk *Комар*, *Комаров*, *Комарович* utworzone zostały ojkonimy *Камарын*, *Камарычы*, *Камаровічы*, *Камароўка*, *Камарова*, *Камароўшчына*, *Камары* (Жучкевич 1974, 170), aczkolwiek nie można wykluczyć bezpośredniego związku z owadem, gdyż nazwy takie nadawano miejscowościom z powodu dużej liczby komarów występującej w okolicy. Wspomina o tym T. Graczycha, przywołując w swoim artykule nazwy

miejsowości z Witebszczyzny: *Камары, Камарова, Камарышкі, Камароўшчына, Запольскія Камары* (Грачыха 2014, 152-153). Nazwa miejscowa mogła być motywowana również przezwiskiem człowieka, który swoim zachowaniem przypominał dokuczliwego komara (Грачыха 2014, 153).

Spośród nazwisk ukraińskich wymienić można *Комар, Комарь, Комара* od nazwy owada w znaczeniu metaforycznym 'chuda istota' (Чучка 2005, 279). Inne nazwiska ukraińskie utworzone od leksemu *комар* to *Комаров, Комаренко* (Фартушняк 2015, 324). Zdaniem Kateryny Fartuszniaak formy te mają neutralne zabarwienie emocjonalne. W XVII-wiecznym rejestrze kozackim notowane są antroponimy *Комаровський, Коморовський, Комаренко*. Ukraiński badacz Jarosław Dzyra określa je jako odhydronimiczne – od nazwy rzeki *Комарівка* (Дзира 2004, 250).

Antroponimia niemiecka

We współczesnym języku niemieckim nazwa komara brzmi *Mücke* (por. średnio-wysoko-niemieckie *mücke, mucke, mügge, mugge*, staro-wysoko-niemieckie *mugga, muck*, germańskie **mugjōn* (KLUGE 2011, 637). Według słownika etymologicznego języka niemieckiego najprawdopodobniej słowo to nie wywodzi się z indoeuropejskiego określenia muchy, zawierającego od rdzenia **mus-*, lecz z wyrazu określającego komara na **mek-*, por. litewskie *mākatas* (KLUGE 2011, 637).

W niemieckiej antroponimii występują następujące nazwiska utworzone od określenia komara: *Mücke, Mück*, górnioniemieckie *Muck, Mucke, Muckle, Muggli*, dolnoniemieckie *Mügge* (Bahlow 2005, 348), ponadto *Müickl, Mickl, Muckel* (Gottschald 2006, 356), również złożenia, np. *Muckenhirn, Muckenbein, Muckenfuß, Muckenschnabel, Muckenschweiß, Mückenfenger, Muggensturm* (Bahlow 2005, 348), *Muckenhaupt* (Gottschald 2006, 356). Podobnie jak w antroponimii słowiańskiej, również w onomastykonie niemieckim nazwisko *Mücke*, utworzone od nazwy owada, należy do grupy nazwisk odprzezwickowych. Znany niemiecki onomasta Konrad Kunze podkreśla, iż wiele nazwisk tzw. odzwierzęcych powstało od przezwisk charakteryzujących człowieka dwojako. Odnosiły się one albo do fizycznych cech osoby, albo jej cech charakteru. *Mücke* oznaczać mogło zatem człowieka małego, niskiego (wzrost), lub natrętnego, dokuczliwego, uciążliwego (cecha charakteru) (Kunze 1998, 155). Na odprzezwickowy charakter tego antroponimu wskazują także inni badacze: *Mücke* to 'człowiek niespokojny', 'człowiek natrętny' (Bahlow 2005, 348; Kohlheim 2011, 428; Naumann 2005, 199), 'człowiek mały' (Naumann 2005, 199).

Możliwe są jednak interpretacje antroponimów. Jak zaznacza Max Gottschald, niektóre spośród nazwisk mogą być również formacjami odimiennymi, utworzonymi od imienia *Nicolaus*, *Nepomuk* (Gottschald 2006, 356). Hans Bahlow podaje inną możliwość interpretacyjną, a mianowicie występujące na Górnych Łużycach nazwisko pochodzenia słowiańskiego *Micka* mogło być utworzone od formy imienia *Michael*, por. *Mückisch* obok *Mickisch* (Bahlow 2005, 348), por. też staropolskie nazwy osobowe *Mik*, *Mika*, formy imion *Mikołaj* i *Mikita* (SEM 1995, 92-93). Horst Naumann również odwołuje się do antroponimii słowiańskiej, podając alternatywną motywację nazwiska *Mucke*, a mianowicie wiąże ją z górno- i dolnołużyckim apelatywem *muka* 'mąka' (Naumann 2005, 199). *Mücke* może być też nazwiskiem odmiejscowym, od nazwy *Mücka* (Bahlow 2005, 348; Gottschald 2006, 356).

Przytoczone powyżej antroponimy polskie, rosyjskie, białoruskie, ukraińskie i niemieckie powstały drogą onimizacji (np. *Komar*, *Mücke*), sufiksacji (np. *Komarko*, *Комаров*, *Комарэнка*), derywacji paradygmatycznej (*Komara*), transonimizacji (np. nazwisko *Komar* od przezwiska *Komar*). Mamy także nieliczną grupę złożzeń typu *Muckenhaupt*, *Muckenschnabel*.

Zakończenie

Komar, podobnie jak *mucha*, jest owadem, który na trwałe zaznaczył swoją obecność w nazwach własnych, w tym w dawnych imionach, a także przyzwiskach historycznych, z których później rozwinęły się dzisiejsze nazwiska. Miały na to wpływ dwa czynniki. Po pierwsze, komary to owady popularne, występujące na całym świecie, po drugie natomiast – są one bardzo uciążliwe dla ludzi ze względu na irytujący dźwięk, który wydają – bzyczenie, a także na fakt, iż ich ukąszenia są nieprzyjemne i pozostawiają na naszym ciele swędzące bąble, przede wszystkim jednak ze względu na zagrożenie – niektóre z gatunków są nosicielami pierwotniaków wywołujących malarię. *Komarem* nazywano zatem człowieka natrętnego, ewentualnie niskiego, małego jak ten owad. Niektóre antroponimy, jak wynika z przedstawionego materiału, zachowują tylko pozorny związek z określeniem owada, gdyż utworzone zostały od innych leksemów, zbliżonych brzmieniowo do słowa *komar*. Jest wreszcie grupa nazwisk wielomotywacyjnych, w których interpretacja od apelatywu *komar* jest tylko jedną z możliwych.

Ciekawe byłoby określenie, czy i w jakim stopniu *komar* stanowi podstawę do tworzenia współczesnych przyzwisk. Wymaga to przeprowadzenia odrębnych badań.

Literatura

- Abramowicz Z., 2003, *Słownik etymologiczny nazwisk Żydów białostockich*, Białystok.
- Bahlow H., 2005, *Deutsches Namenlexikon*, Baden-Baden.
- Banaszak J., 1994, *Przegląd systematyczny owadów*, ilustrował A. Łącki, Bydgoszcz.
- Bańkowski A., 2000, *Etymologiczny słownik języka polskiego*, t. 1, A-K, Warszawa.
- Boryś W., 2005, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków.
- Brückner A., 1985, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, przedruk wydania z 1927 r., Warszawa.
- Duszyński-Karabasch H., 2017, *Mucha w polskiej antroponimii, toponimii i zoonimii*, X Konferencja Dipterologiczna Polskiego Towarzystwa Entomologicznego „Biologia i systematyka muchówek” oraz XXXVI Zjazd Sekcji Dipterologicznej Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Toruń – Przysiek, 21-23 kwietnia 2017 r., s. 10 (materiały zjazdowe).
- Gottschald M., 2006, *Deutsche Namenskunde*, Berlin – New York.
- Hryniewicz-Adamskich B., 2012, *Siedemnastowieczne imiennictwo osobowe północnej Rosji na tle lokalnej kultury*, Poznań.
- KLUGE 2011, *Kluge. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*, wydanie 25, opracowanie E. Seebold, Berlin – Boston.
- Kobielus S., 2002, *Bestiarium chrześcijańskie. Zwierzęta w symbolice i interpretacji. Starożytność i średniowiecze*, Warszawa.
- Kohlheim R. und V., 2011, *Duden. Lexikon der Familiennamen. Herkunft und Bedeutung von 20000 Nachnamen*, Mannheim – Zürich.
- Kunze K., 1998, *dtv-Atlas Namenskunde. Vor- und Familiennamen im deutschen Sprachgebiet*, München.
- Mańczak W., 2017, *Polski słownik etymologiczny*, Kraków.
- Naumann H., 2005, *Das große Buch der Familiennamen. Alter, Herkunft, Bedeutung*, Niedernhausen.
- NMP 2003, *Nazwy miejscowe Polski. Historia – Pochodzenie – Zmiany*, pod red. K. Rymuta, t. V, Ko-Ky, Kraków.
- Raszewska-Klimas A., Piotrowicz E., Pacan-Bonarek L., 2016, *Słownik nazwisk mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego i okolic w XIX-XX wieku*, t. 2, H-L, Łódź.
- Rymut K., 1999, *Nazwiska Polaków. Słownik historyczno-etymologiczny*, t. I, A-K, Kraków.
- SEM 1995, *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, cz. 2. Nazwy osobowe pochodzenia chrześcijańskiego*, oprac. M. Malec, Kraków.
- SEM 2000, *Słownik etymologiczno-motywacyjny staropolskich nazw osobowych, cz. 1. Odaplatywne nazwy osobowe*, oprac. A. Cieślíkowa przy współudziale J. Szymowej i K. Rymuta, Kraków.
- Skulina T., 1974, *Staroruskie imiennictwo osobowe*, cz. II, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk.
- Sławski F., 1958-1965, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. II, K-Kot, Kraków.

- Бірыла М.В., 1969, *Беларуская антрапанімія. 2. Прозвішчы, утвораныя ад апе-лятыўнай лексікі*, Мінск.
- Грачыха А.Т., 2014, *Іхтыялагічныя і энтамалагічныя намінацыі ў айканіміі Віцебшчыны*, [w:] *Наука – образованию, производству, экономике: материалы XIX(66) Региональной научно-практической конференции преподавателей, научных сотрудников и аспирантов*, Витебск, 13-14 марта 2014 г., т. 1, Витебск, s. 150-151.
- Гура А.В., 1997, *Символика животных в славянской народной традиции*, Москва.
- Дзира Я., 2004, *Відгідронімні прізвища в козацькому ресстрі 1649 року*, Спеці-альні історичні дисципліни: питання теорії та методики, 11, s. 234-266.
- Жучкевич В.А., 1974, *Краткий топонимический словарь Белоруссии*, Минск.
- Кюршунова И.А., 2010, *Словарь некалендарных личных имен, прозвищ и фа-мильных прозваний Северо-Западной Руси XV-XVII вв.*, Санкт-Петербург.
- Кюршунова И.А., 2017, *Историческая антропонимия Карелии в новых парадиг-мах лингвистического знания*. Диссертация на соискание ученой степени доктора филологических наук, Петрозаводск.
- Сцяцко П.У., 2012, *Адапелятыўныя прозвішчы жыхароў Зэльвеншчыны*, [w:] *Філагічнае краязнаўства Гродзеншчыны (Матэрыялы і даследаванні). Зборнік навуковых артыкулаў (да 100-годдзя з дня нараджэння Максіма Танка)*, Гродна, s. 167-172.
- Тушиков Н.М., 1903, *Словарь древне-русских личных собственных именъ*, С.-Петербург.
- Унбегаун Б.-О., 1995, *Русские фамилии*, перевод с английского, Москва.
- Фартушняк К.О., 2015, *Назви тварин як лексична база творення українських прізвищ (на матеріалі прізвищ мешканців Тростянецького району Вінниць-кої області)*, Слов'янський збірник, вип. 19, s. 320-326.
- Фасмер М., 1986, *Этимологический словарь русского языка*, т. II (Е-Муж), пере-вод немецкого О.Н. Трубачев, Москва.
- Чучка П., 2005, *Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник*, Львів.

Mosquito in the Polish, German and East Slavonic anthroponymy **Summary**

Mosquitoes (Culicidae) is a family of insects from the order Diptera. The mosquito, like an another insect – a fly, is the motivational basis for many proper names, including place names, surnames and historical nicknames. This article is devoted to the presence of the lexem *mosquito* in the Polish, East Slavonic and German anthroponymy.